

**«Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення»
(04-05 березня 2020 року)**

Яремко Ю.І.

д.е.н., професор

Херсонського державного аграрного університету,

м. Херсон

Куракова Л.Г.

аспірант

Херсонського державного аграрного університету,

м. Херсон

ФОРМУВАННЯ ОТГ ТА ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЯМИ ГРОМАДИ

Система організації територіальної влади в Україні, що успадкована з радянських часів, навіть зі змінами добутими за часи незалежності, не відповідає сучасним викликам. З одного боку розвиток технологій, можливості надання публічних послуг дистанційно, з іншого демографічні зміни, зменшення частки сільського населення, урбанізація, старіння населення, збільшення податкового навантаження, здороження управлінських витрат визначають необхідність реформування місцевої влади.

Отже, основними проблемами, на які спрямована реорганізація територіального устрою, в основному через укрупнення адміністративно-територіальних одиниць, є

- погіршення якості та доступності публічних послуг внаслідок ресурсної неспроможності переважної більшості органів місцевого самоврядування здійснювати власні і делеговані повноваження;

- зношеність теплових, каналізаційних, водопостачальних мереж і житлового фонду та ризик виникнення техногенних катастроф в умовах обмеженості фінансових ресурсів місцевого самоврядування;

- складна демографічна ситуація у більшості територіальних громад (старіння населення, знелюднення сільських територій та монофункціональних міст);

- неузгодженість місцевої політики щодо соціально-економічного розвитку з реальними інтересами територіальних громад;

- нерозвиненість форм прямого народовладдя, неспроможність членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади;

- зниження рівня професіоналізму посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема внаслідок низької конкурентоспроможності органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень;

«Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2020 року)

- корпоратизація органів місцевого самоврядування, закритість і непрозорість їх діяльності, високий рівень корупції, що призводить до зниження ефективності використання ресурсів, погіршення інвестиційної привабливості територій, зростання соціальної напруги;

- надмірна централізація повноважень органів виконавчої влади та фінансово-матеріальних ресурсів;

- відсторонення місцевого самоврядування від вирішення питань у сфері земельних відносин, посилення соціальної напруги серед сільського населення внаслідок відсутності повсюдності місцевого самоврядування [1].

Таким чином, укрупнення адміністративно-територіальних одиниць шляхом утворення об'єднаних територіальних громад (ОТГ), покликане здійснювати розвиток певних територій шляхом прийняття самостійних владних рішень.

Зміна територіального устрою в основному відбувається через ухвалення законодавчих актів.

Згідно ст. 2 ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад», об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюється з дотриманням таких принципів: конституційності та законності; добровільності; економічної ефективності; державної підтримки; повсюдності місцевого самоврядування; прозорості та відкритості; відповідальності.

Забезпечення сталого розвитку громад, підвищення рівня життя населення потребує ефективного управління земельними ресурсами громади. Земельні ресурси – територіальний базис життєдіяльності громади, важливе джерело наповнення бюджету, основа розвитку економіки.

Ефективність управління залежить не тільки від економічних, але і від соціальних, політичних, правових, психологічних, етичних умов життя, а також від звичаїв, традицій та звичок, що склалися на теренах певної території протягом тривалого часу. Вплив саме не економічних чинників на економічні процеси є основою положень інституціоналізму. [2]

Згідно з інституційним підходом, усі рішення і дії представників органів державного управління та місцевого самоврядування повинні базуватися виключно на сукупності законів і підзаконних актів, затверджених концепцій, стратегій, програм і планів. Будь-яка демократична довготривала державна політика не може розроблятися на основі особистісного підходу, на “власний розсуд” окремих осіб, а має бути легітимною, обґрунтованою, раціональною, послідовною, передбачуваною, відкритою, прозорою і зрозумілою для більшості громадян. [3]

Отже, інституційний механізм управління землями громади доцільно визначити як систему інституцій, форм, методів, способів та інструментів забезпечення раціонального та ефективного використання земельних ресурсів для вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем.

До об'єктів інституційного механізму Н. Костюченко відносить усі інститути, які формують механізм [4, с. 8]. Суб'єкти інституційного механізму

«Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2020 року)

можуть бути поділені на дві групи: загального характеру та спеціалізовані. До першої групи відносяться органи державної влади, місцевого самоврядування, наукові та освітні заклади, підприємства та підприємці, громадські організації. До другої – спеціалізовані установи з проведення аудиту, розробки норм та нормативів, експертизи, контролю, моніторингу, ліцензування, сертифікації. [5]

Функціонування даного механізму є однією з необхідних складових сталого розвитку.

Список літератури

1. *Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014р. № 333-р// Урядовий кур'єр. –2014. – № 67*
2. Федорчак О. Інституційний механізм державного управління// *Ефективність державного управління – 2017 -вип.1(50) - ч. 1*
3. Петровський П. М. Теоретико-методологічні особливості детермінації державноуправлінської діяльності / П. М. Петровський. // *Демократичне врядування [Електронний ресурс] : наук. вісн. — № 7. — Львів : ЛПІДУ НАДУ, 2011. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2011_7_4.*
4. Костюченко Н.М. Еколого-економічні основи формування інституційних механізмів сталого розвитку : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища / Н.М. Костюченко. – Суми : СумДУ, 2010. – 21 с.
5. Матвійчук Н.М.,. Концептуальні підходи до сутності інституційного механізму природокористування, *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту, Випуск 11, 2015 рік, с.136-144*

Ярова Б.М.

к.е.н., старший викладач

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Качаненко В.О.

студент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

ДЕРЖАВНИЙ І САМОВРЯДНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ЗЕМЕЛЬ ЯК МЕХАНІЗМ РАЦІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ОТГ

Відповідно до Закону України «Про охорону земель» від 19 червня 2003 року за № 962-IV визначає охорону земель як систему правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню